

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בשיחות, בנגלה ובחסידות

שמוח

כ"ד טבת

גליון יח (שעה)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

ב"ה עש"ק פ' שמות כ"ד טבת ה' תהא זו שנת משיח

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ש ל ח ו ת

- ד ביאור על שאלת כ"ק אד"ש בפירש"י בראשית מח.ה. ....
- ה איך הולכין בממון אחר הרוב .....
- ו נתנת השם בעת הברי"מ .....
- ז סנהדרין שנתחו כולם לחובה פטור - הטעם? .....
- ט בנוגע ליו"ט ה' טבת .....
- י ממשמש בעיניו מה הוא .....
- יח מתל נהלו בני"י לעם? .....

פ ש ו ט ן ש ל מ ק ר א

מפני סיבות טכניות לא נערך התוכן.

ח ס י ד ו ת

- כד הערות בסה"מ מלוקט - תשמ"ז .....

ש ו נ ו ת

- כו ג' בחינות להכנות ל'י שבט .....
- כז הערה בספר צורת הבית .....

ש י ח ו ת

בנוגע מה שהקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"ק פרשת ויחי - שבת חזק - בנוגע לרש"י ד"ה שמעון ולוי אחים (מ"ח,ה): דלמה חיכה רש"י לפרש פירושו "בעצה אחת על שכם ועל יוסף ולאמרו איש אל אחיו וגו' ועתה לכו ונהרגהו": - עד כאן ולא פירש כן בפסוק של ולאמרו איש אל אחיו וגו' (ל"ז, י"ט)?

והנה ר' דוד ב"ר שמואל בעל הט"ז הקשה כן בספרו ספר דברי דוד על התורה על הפסוק שמעון ולוי אחים - כו מי הם. דדברי רש"י אלו צריכים עיון לפרשם. דקשה תחילה דרך כלל אם ההוכחה דרש"י היא הוכחה גמורה למה פרש"י הוכחה זו כאן ולא בעיקר הענין. דלעיל שאמר ולאמרו איש אל אחיו כו לכן ונהרגהו מי הם איש אל אחיו וכמ"ש כאן וכו' ועפ"י"ז יש ליישב קושייתנו וכו' דרש"י לא רצה לפרש כלום בזה בפרשת וישב דשם אמרנו אע"פ שלא הנזכר אלא איש אל אחיו מ"מ כולם עשו כן וכולם אמרו כן זה לזה, דוגמא לדבר בפרשת נח (י"א, ג) ולאמרו איש אל רעהו גבי דור הפלגה שמבואר שם שבהסכמת כולם היה כן. אלא דכאן אמר שמעון ולוי אחים קשה ל"ל אחים וכי עד עתה לא ידענו שהיו אחים. ותו מאי קישור יש להאי אחים לכלי חמס הנזכר אח"ז. אלא הכוונה בהכתוב אומר אני מפרש לך דשמעון ולוי שנזכר בהדיא שעשו הריגה בשכם מעצמם הם ג"כ שעשו מעשה יוסף, ומוכיח זה דיטל לך להקשות מי הם שעשו זה דעל כולם יש קושיא דהיינו מה שהזכיר רש"י ע"כ שמעון ולוי הם, והנה גם עליהם יש קושיא האיך דליברו בפני ראובן וע"כ לתרץ שהם כבר עשו כן ומסתברא שגם עשו כן גם ביוסף, ולזה

אומר הכתוב ע"כ הם אחים גם ביוסף כיון שכבר כלי חמס מכרותיהם גבי שכם זא"כ תולין קללה במקולקל. כל זה מבאר לנו הכתוב שיש לנו להוכיח שכן הוא וכו'... עיי"ש בארוכה.

מנחם ישראל שוחט
-תלמיד בלישיבה-

ס. בשיחת ש"פ ויחי הובא קושיית התוס' בב"ק כז, ב. דכיון דאין הולכין בממון אחר הרוב, איך מהני רוב דיינים בממון, הא אין הולכין אחר הרוב, ותירצו דשאני התם דהמיעוט דידהו חשיב כמי שאינו, והוקשה ע"ז דא"כ הרי חסר במספר הדיינים דהבי"ד ואין יכולים לדון, כיון דהמיעוט כאילו אינו, ונתבאר בזה דמתי אין הולכין בממון אחר הרוב, כאשר הרוב והמיעוט הוא בעצם הדבר שאדותיו דנים, כגון ברובא דאינשי לרדיא הוא דזבין כו', משא"כ בנוגע לרוב של דיינים, אין הרוב והמיעוט בעצם הדבר שאדותיו דנים, כי אם בשיקול הדעת של הדיינים, שההכרעה בזה היא "אחרי רבים להטות" ללא כל נפק"מ מהו תוכן הדיון, דיני ממונות או דיני נפשות וכו', במילא אין זה שייך להא דאין הולכין בממון אחר הרוב (הנחה בלה"ק סכ"ד),

וצריך ביאור דסוף סוף הלא הטעם דאין הולכין בממון אחר הרוב הוא משום ד"רוב" אין כחו מספיק להוציא ממון מיד המוחזק, וא"כ מאי נפק"מ אם הרוב והמיעוט הוא בעצם הדבר שאדותיו דנים או בשיקול דעת של הדיינים, סו"ס איך אפשר בכחו של רוב להוציא ממון מיד המוחזק?

ואולי אפשר לבאר בזה דהנה הגר"ח (ח"י הגר"ח על הש"ס ע' קס"ו) ביאר דברובא יש תרי גוונא. א) שהוא מברר ומכריע הספק. ב) במידי דלא שייך כלל ספק כגון בשחיטת סימנים דקיימ"ל דרובו ככולו, דבזה ליכא ספק כלל דפשיטא לן שלא נשחטו מיעוט הסימנים, מ"מ אמרינן בזה דרובו ככולו, ולכאורה תמוה היכן מצינו מקומו לרוב כזה, ומבאר דמקור הדין דרוב הוא מאחרי רבים להטות, ושם מצינו ב' דינים נפרדים ועל שניהם דין אחד מאחרי רבים להטות, דהנה בדיני ממונות בעינן ג' דיינים ובדיני נפשות כ"ג, וקשה דאיך אזלינן בתר רוב הא חסר מנין הסנהדרין וחסר מספר הדיינים, ואפילו לו יהא הדין באמיתתו כהרוב מ"מ המיעוט דקאמרי להיפוך לא סב"ל כן, והרי חסר מנין של הבי"ד, אלא ודאי פשיטא דכיון דאיכא גזה"כ דבעינן כן וכך סנהדרין וגם דין דאחרי רבים להטות יש לן, ע"כ דיש צירוף וכולם ביחד גומרים את הדין, וע"כ דאמרינן בזה רובו ככולו ויש כאן כל המנין של הסנהדרין, ובמילא ילפינן מזה דרובו ככולו.

אבל פשוט דדין זה דרובו ככולו לא מספיק כאן, כיון דבעינן שיכוונו הדין באמת לאמיתתו, ומאחר שיש חולקים נשאר הדין בספק ואיך גומרים את הדין, ומזה מוכרח דאזלינן בתר רוב להכריע את הספק, דלא סגי בהדין דרובו ככולו, דאף דיש להם הכח של הבי"ד דכ"ג מ"מ הדין אכתי הוא בספק, וחסר לנו הברור של אמיתית הדין, אלא ודאי דרוב מכריע את הספק, נמצא דלמידין מכאן ב' דינים הב"ל, עיי"ש.

ולפי"ז יש לבאר דמתי לא אזלינן בממון אחר הרוב דוקא כשהרוב והמיעוט הוא בעצם הדבר שאודותיו דנים, דאז יש כאן רק רוב ואי"ז ודאי, ולכן אי אפשר להוציא מיד המוחזק, אבל בסנהדרין דהרוב והמיעוט הוא בשיקול דעתם של הדיינים מהו הספק של התורה, ובזה גילתה התורה דאחרי רבים להטות ללא כל נפק"מ מהו תוכן הדין, ואח"כ נתוסף גם הענין דרובו ככולו, כיון דבעינן למספר כל הבי"ד, היינו דנעשה כאן פסק ודאי, לא רק מצד רוב בלבד, דע"י הכרעת הדין ע"י רוב יש גם הענין דרובו ככולו, כאילו כל הבי"ד פוסק כן, ובמילא שפיר יכולים להוציא ממון מיד המוחזק כיון דזהו ע"י ודאי, משא"כ בשאר המקומות. וע"י לקו"ש חכ"א ע' 112 ובהערות שם.

*

*

*

(ב) בענין מה שהוזכר אודות השבטים דלכאורה משמע דניתן להם השם מיד בהוולדס לא בעת הברי"מ, יש להעיר דבטור יו"ד סי' רס"ה מביא מבעל העיטור דאומרים קיים את הילד הזה שנקרא שמו פלוני וכו', דמשמע דאי"צ שקריאת השם יהי' דוקא בעת הברי"מ, וכן הוא באבודרהם הל' ברכות שער תשיעי, משמע בכלל דבזמנם לא הי' המנהג לתת השם בעת הברי"מ דוקא, ולאידך מצינו בכללי המילה לר' יעקב הגוזר "ויקרא שמו בישראל" וכן במחזור ויטרי, ובספר הרוקח, ועי' גם בס' "פרוש התפלות והברכות" (לרבו של הרמב"ן) ח"ב ע' ס"ז שאומר "ויקרא שמו בישראל", וכן בסידור ר' שלמה מגרמיזא פרק קי"ט.

ומצינו גם במשה רבינו כפ' יתרו שנתן שמות לבניו, ומשמע דשם אליעזר קרא אחרי זמן ולא בשעת מילתו ע"י צפורה, דהא לא פורש שמו שם, אבל ע"י רמב"ן שמות ד, כ. ועי' גם בסוף רות ותקראנה לו השכנות שם וגו' דמשמע באותו יום שנולד, ועי' בילקוט שם ויקח בעז את רות, אמרו שאותה הלילה שבא עליה מת כו' וע"כ קראו הנשים השם ולא הוא, מיהו בכ"ע לא ביום שנימול

וכן משמע מער ואונן שלא היו ממתנינים בנתינת שמות עד יום המילה, והיו נותנים השם מיד, ולכן לא נתן לשלה שם משום שלא הי' שם בלדתה אותו, ומשמע דבשעת מילתו כבר הי' בביתו, ואם הי' המנהג לתת השם בשעת המילה הי' יהודא נותן השם גם לכן הזה, כמו שקרא בשני בניו מתמר פרץ וזרו

ועי' בביאור רד"ל על פרקי דר"א פכ"ט אות מ"ד שמפרש דמ"ש ויקרא אברהם את יצחק בנו הנולד לו יצחק וימל אברהם וגו' הוא מתפרש ג"כ שביום המילה הוא שקרא לו השם עיי"ש, אבל לכאורה קשה לומר כן דמבואר בפסחים ו, ב דבחד עניינא יש מוקדם ומאוחר.

הרב יוסף יצחק גאנזבורג

- תושב השכונה -

בהתוועדות דש"פ ויחי (ש"ז) נתבאר דברי הרמב"ם
בהכלות סנהדרין ריש פרק ט' שכותב "סנהדרין שפתחו כולם
בדיני נפשות ונזלה ואמרו כולם חייב הריז ה פרו" דלכאורה
כיצד יתכן שכאשר "ירבו המחייבין שנים או יותר יהא חייב",
ואילו כאשר ירבו המחייבין כל כך עד ש"אמרו כולם חייב" הרי
זה פטור?

ות"ל ה"ב אור שנתבאר אז הוא ע"פ הידוע בנוגע לענין
העונשים שבתורה, שמכיון שהתורה היא "תרות חסד", מובן, שאין
זה עונש לשם עונש בלבד, אלא אדרבה, כדי לפעו ענין של כפרה
ותיקון ועפ"ז במקום שהחטא חמור ביותר עד שאין לו כפרה,
אין מקום לענין של עונש, שהרי העונש אינו משועל לכפרת
ותיקון החטא, ועד"- בנדוד"ד דמכיון ש"אמרו כולם חייב" היינו
שעונו גדול מנשוא, עד כדי כך, שלא נמצא אפילו אחד שימצא
לו זכות - "הרי זה פטור", כי העונש לא יועיל לכפרת ותיקון
החטא

ושלל בלאור זה מפתת שהוא באופן דהיפך הזכות כו',
וביאר באופן אחר ע"פ הידוע שכאו"א מישראל, אפילו אם הוא
במצב הכל ירוד כו', הרי, מכיון שגם אז העצם והפנימ ות
שלו היא נשמתו האלקית לא ימלט שלא יוכלו למצוא לו זכות
כדי לזכותו בדין, ובנדוד"ד, מכיון ש"אמרו כולם חייב",
היינו, שמבין כל כ"ג הדיינים לא נמצא אפילו אחד שיראה בו
זכות כדי לזכותו בדין, הרי, בהכרח לומר שיש כאן איזה חסר
חסרון בהב"ד ש"אינם בקיאים", או ש"החליטו במהירות בלי
עיון ובלי ביקור ובחינה היטב" ובמילא, אין דינם דין,
ולכן, "הרי זה פטור" (עיינן הנהח בלה"ק סכ"ה ואילך בארוכה),

(והנה בהנחה שם צויין לשלחת ש"פ תשא תשמ"ה
אבל שיחה זו כבר נ-פסה בלקו"ש פ' שופטים תשמ"ו, אבל
בהמ"מ בההנחה שם לא צויין ללקו"ש הנ"ל, וברור לי שלא
נשמט מכותב המ"מ שם ליקוט זה ואולי הטעם שהשמיטו בההנחה
שם הוא מפני שהמדובר בהשיחה דש"פ תשא הוא יותר קרוב
להנתבאר כאן)

והנה (כו"כ העירו ע"ז, אבל מפני פירסום הדבר יתכן
שלא נכתב בהקובצים, ולכן הנני כותב שורות אלו, וכדלקמן:)
בהתוועדות דש"פ תשא תשמ"ה שלל בלאור זה מפתת שא"א לומר
שח"ו היה חסרון בהב"ד, וכלשונו: אמנם מובן ופשוט שאי
אפשר לומר כן - ח"ו לומר דבר כזה על ב"ד בכלל, ועאכו"כ
- על סנהדרין גדולה, ובפרט - כאשר יושבין כולם כאחד
במקום בלשכת הגזית שבמקדש, מקום שראו בו בגלוי עשרה
נסים, וכל שאר העילוים דמקום זה' ולכן נתבאר שם באופן
אחר שאין החסרון בהסנהדרין שלא ראו מה שהיו יכולים לראות,
כי אם מפ

כל אם מפני החסרון של הנידון, שנפל לדרגא תחתונה כל כך עד שהטוב שבו נתעלם לגמרי, ובמילא, אין אפשרות לסנהדרין לראות את הטוב שבו. כלומר: סנהדרין יכולים לראות כל מה שנלתן לראות אבל דבר שנתעלם לגמרי - אינם יכולים לראות והביא ע"ז כמה דוגמאות, עיי"ש אמנם, מכיון שבפועל אינם רואים את מציאותו האמיתית תהיה סיבת הדבר איזו שתהי' הרל זה פטור, מפני שהם אינם יכולים לדוננו כל זמן שאינם רואים את מציאותו האמיתית, ולכן אין ברירה אלא להשאיר זאת בידינו של הקב"ה כדרשת חז"ל על הפסוק, , עיי"ש בארוכה.

ובלקו"ש דשופטים הנ"ל נתבאר ג"כ שביאור זה שהחסרון הוא בהב"ד שלא ראו מה שהיו יכולים לראות (או שאינם בקיאים או שהחליטו במהירות בלי עיון וכו') א"א לתווך בלשון הרמב הרמב"ם "הרל זה פטור" שמשמע שהחסרון הוא בהחפצא הנידון וא בהסנהדרין ולכן נתבאר שם באופן השני שהחסרון הוא בהנידון שהטוב שלו נתעלם לגמרי, ובמילא אין הב"ד יכולים לראות הטוב שלו, אבל אין זה חסרון בהב"ד מפני ש"אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות" עיין שם באריכות,

א' מתושבי השכונה

ס. בלקו"ש השבועי סעיף ד, וז"ל: ... בעת יציאת מצרים היתה לידת עם ישראל, בעד אז לא היו בני"י עם (גם בפשוש"מ): ע"כ.

ובהערה 21 (על "גם בפשוש"מ"): כמש"נ (ויגש מו, ג) לגוי גדול אשימך שם ... (במצרים). ע"כ.

ולא זכיתי להבין מה הראי' מפסוק זה שעד ליציאת מצה"ם לא היו בגדר עם אדרבה, מהתחלת הפסוק בפרשת ויגש מוכן בפשוש"מ, שבבואם (או עכ"פ זמן קצר לאחר בואם) הם יהי' לגוי גדול, (ולא שיצטרכו לחכות עד מ"ז מביתאם 210 שנה עד לזמן היציאה).

אורי האלצמאן
ישיבת תות"ל

הרב מיכאל לוזניק
מיאמי פלארידא

-----
*וראה בגליון טז ע' כד.

ם. בהתועדות דש"פ וישב ש.ז. שאל מהו הפירוש של
ממשמש בעיניו"? מהי השייכות דמשמש בעיניו ליופי? ע"כ.
ולכאורה ה' אפשר לומר, דהכוונה לזה הוא למה שהנשים
דהיום שמים כצבע על העינים וכפי שמצינו בישע' ג, טז -
ומשקרות עינים ומפרש"י בפירושו השני - צובעות עיניהם
בסיקרא ובכחול.
והנה מצאתי בספרי הסטורי', שבמצרים בזמנים של יוסף,
האנשים החשובים ג"כ היו צובעים את עיניהם בסיקרא, ע"פ כל
הנ"ל, י"ל דזהו כוונת רש"י, שיוסף ה' ממשמש בעיניו.

הרב מיכאל לוזניק
מיאמי פלארידא

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

פרשתינו (ד, יח) "וישב אל יתר חותנו."

וגם צ"ב למה רש"י לא מפרש הכל שיש לו שבעה שמות וכו', וממתין רש"י עד פרשת יתרו ומפרש שמה כל השמות?

וגם צ"ב למה מפרש רש"י בפרשת יתרו הרי זה לא פעם הראשון ששמו בחומש זה הי' / צריך להיות בפעם הראשון?

וגם צ"ב פה רש"י מפרש זה אצל יתר שזה לא מבין הבן חמש למקרא. שם רש"י מפרש זה אצל יתרו שזה הבן חמש למקרא כבר יודע מפה, ולמה מפרש זה שם. זה היה צריך להיות בפעם הראשון של יתרו?

משה זלמן גאפין

פרק א / פסוק יט מעתיק רש"י המילים "כי חיות הנה" ומפרש: בקיאות כמילדות תרגום מילדות חיותא, ורבותינו דרשו הרי הן משולות לחיות השדה שאינן צריכין מילדות, והיכן משולות לחיות גור אריה זאב יטרף בכור שורו אילה שלוחה, ומי שלא נכתב בו הרי הכתוב כללן מה אמך לביאה.

וצריך להבין:

(א) למה צריך רש"י להביא כמה ראיות להיכן משולות לחיות השדה.

(ב) ולמה אינו מביא גם הראיה מדן וכמ"ש (בפרשת ויחי מט, יז) יהי דן נחש, וכתוב בפרשת בראשית ארור אתה מכל הבהמה, ומכל חיות השדה * .

(ג) למה אין רש"י מביא רק הסוף מה אמך לבוא ודי לכולם.

י.י.ר.

תלמיד בישיבה

בענין הנ"ל אולי יש לתרץ על שאלה ב שרש"י רק מביא כאלה חיות דוגמא דהפסוק שאינם צריכים מילדות משא"כ נחש הוא בגדר אחר לגמרי שהוא כולו ע"י בידיים ואינן בדבר של מילדות כלל.

אחד מהתמימים

בפרשתינו (א,ט), הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו.

ממשעות הכתוב שבני ישראל היו רב ויותר חזקים מהמצרים, ואם כן קשה מדוע אמר פרעה הבה נתחכמה פן ירבה, והלא כבר במצב שהם עכשיו יכולים להלחם נגד המצרים, כי הם רב ועצום מהמצרים.

ורבינו אברהם בן הרמב"ם ז"ל ואברבנאל והמלבי"ם כולם עומדים על השאלה, ומתרצים שהכתוב מדבר על העתיד, שבעוד זמן יהיה רב ועצום ממנו, אבל לכאורה אינו לפי פשוטו של מקרא כי כתוב: כי הנה (עכשיו) עם ישראל רב ועצום?

מנחם מענדל חאנין
-תלמיד במתיבתא-
ועד"ז כתב אליהו עמאי

בפירש"י ד"ה על החמור (ד, כ):

חמור המיוחד הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק והוא שעתיד מלך המשליח להגלות עליו שנאמר עני ורוכב על החמור. עכ"ל.

לכאורה פירושהפשוט שברש"י כאן הוא שהיה קשה לו למה נאמר: "החמור", ולא "חמור". ועל זה מפרש שהיה חמור מיוחד וכו.

אבל צריך להבין:

א) לאחר שרש"י פירש "הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק", הרי מובן כבר למה נאמר: החמור.

ולמה צריך רש"י להוסיף עוד ענין: שעתיד מלך המשיח להגלות עליו * ומהיכן יודע זה מפשטות הכתוב.

ב) ברש"י בפרשת וישלח ד"ה עד אשר אבא אל אדני שעירה (לג, יד) אלתא: ... ואימתי ילך ב ימי המשיח וכו'.

וצריך להבין:

למה בפרשתינו אומר רש"י: מלך המשיח, ובפרשת וישלח: המשיח *.

ג) אם החמור שבש אברהם לעקידת יצחק היה חמור מיוחד (חמורו של מלך המשחח).

ךלמה באמת לא נאמר גם שם:

"(ויחבש את) החמור" *.

ד) לכאורה זה שחמור של אברהם אבינו חי עד עתה (זמן קרוב לארבע מאות שנה).

זה לכאורה נס למעלה מדרך הטבע לגמרי.

וכל שכן כשיחיה ככשמלך המשיח יתגלה עליו.

מתוך דבריו נראה שמפימים ולא הוזקה בריה בשבילית ועכשיו בכל יום מריב עמי רוח אחד, ורצה לטרדני מן המקום הזה, והוא רע ומר מאד, ולא יניח חיים לכל בריה כו".

דמזה שהיתה צריכה צו באווארענען ש"לא הוזקה בריה בשבילי", משמע שגם היא לא היתה רוח טובה, אלא שהרוח שרוצה לבוא במקומה היא יותר גרועה ממנה: רע ומר מאד וכו'.

[והרי בודאי שאין הפירוש ב"ולא הוזקה בריה בשבילי" - שבשביל שהרוח שם לכן לא הוזקה בריה (ואז נפרש שהיתה זו רוח נ (היינו שם במלכים (יב, יא) בנוגע לאותו ענין - הכותב 9 ויצורו וימנו את הכסף".

ולכאורה אם צריכים לראיה זו, למה לא הביא רש"י זה בפעם הראשונה שהביא פסוק זה.

* * *

בפירוש"י ד"ה ויראו שטרי בני ישראל (ה, יט): את חבריהם הנרדים על ידם, עכ"ל.

לכאורה בא רש"י לפרש את מי ראו שטרי בני ישראל. ומפרש שראו את חבריהם וכו'.

אבל צריך להבין:

הלא בכתוב כתיב: ויראו . . אתם וגו'.

הרי כתוב בפירוש מי ראו.

ואם כוונת רש"י לפרש מהו הפירוש של תיבת: "אתם" הנאמר בכתוב (דהיינו: מי הם).

היה לו להעתיק רק תיבות: "אתם" מן הכתוב, ולפרש על זה:

"את חבריהם הנרדים על ידם"

ולמה העתיק תיבות: "ויראו שטרי בני ישראל" מן הפסוק.

* * *

אח"כ בד"ה ברע (באותו הפסוק) מפרש רש"י: ראואלתם ברעה וכו'.

וצריך להבין:

הלא רש"י בא כאן לכאורה לפרש תיבת: "ברע". ולמה חזר כאן וכתב: "ראו אותם ברעה וכו'".

היה לו לפרש (אחר שהעתיק תיבת ברע מהכתוב): בצרה

המוצאת אוחתספ בהכבידם העבודה וכו.

ותו לא.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

בפירש"י ד"ה ותפתח ותראהו (ב,ו)ף את מי ראתה הילד
וכו, עכ"ל.

וצריך להבין:

רש"י בא כאן לפרש רק תיבת: "ותראהו".

ולמה העתיק גם תיבת: "ותפתח" מן הכתוב *.

*

*

*

בפירש"י ד"ה ויבקש המיתו (ד, כד): ...לפי שלא מל את
אליעזר וכו, עכ"ל.

וצריך להבין למה לא נזכר בכתוב שאליעזר נולד למשה על
דרך שנזכר בכתוב בנוגע לגרשם (ב, כב). *.

בפרש"י ד"ה ויוסף היה במצרים (א,ה): והלא הוא ובניו
היו בכלל שבעים . . אלא להודיעך צדקתו של יוסף וכו.

וצריך להבין בד"ה ואלה שמות בני ישראל פירש רש"י שזה
שמנה הכתוב כאן עוד פעם את בני ישראל הוא "להודיע חבתן".

ואם כן, לכאורה יכולים לומר גם בנוגע ליוסף, שזה
שמזכיר הכתוב עוד פעם שיוסף היה במצרים היה גם כן "להודיע
חבתו":.

ומה שהכתוב אומר בהמשך לזה שהיה במצרים אין זה קשה.

שקרי גם בנוגע לשאר השבטים כשהכתוב מודיע חיבתן
אומר הפסוק "הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו".

אף על פי שזה כבר יודעים, אלא שזה בא בדרך אגב לעיקר הענין שרוצה הכתוב להודיע חיבתן.

הנה כמו כן יכולים לומר בנוגע ליוסף. שהעיקר מה שרצה הכתוב כאן הוא להודיע חיבתו של יוסף, דהיינו, בהזכרת שמו.

ובדרך אגב אומר הכתוב שהוא כבר היה במצרים ולא בא יחד עם כל השבטים.

ואם כן לפי כל הנ"ל צריך להבין מהו שאלתו של רש"י "וכי לא היינו יודעים שהוא היה במצרים".

והלא שאלה כעין זה הוא גם בנוגע כל השבטים: "וכי לא היינו יודעים שבאו מצרימה את יעקב".

אלא התירוץ הוא כנ"ל.

ואולי היה אפשר לתרץ כמו שתירץ לי אחד ששאלתי לו שאלה זו:

שלפי זה (אם כוונת הכתוב היה רק להודיע חבתו של יוסף).

היה צריך להיות סדר הכתובים באופן זה: . . דן ונפתלי גד ואשר.

ויוסף היה במצרים.

ויהי כל נפש יצאי ירך יעקב וגומר.

אבל צריך עיון עם זהו כוונת רש"י.

*

*

*

בפרש"י ד"ה ואת מתכנת הלבנים (ה,ח): סכום חשבון הלבנים וכו'.

ואח"כ מעתיק מהכתוב תיבות: "כי נרפים", ומפרשם.

ובתוך אותו ד"ה חוזר לפרש: מתכנת הלבנים.

ואח"כ מעתיק מהכתוב תיבת: "נרפים" עוד פעם. ומפרש

זה.

וצריך להבין הסדר הזה שברש"י.

שהתחיל לפרש את תיבת: "מתכנת", והפסיק באמצע לפרש "כי נרפים". ואח"כ ממשיך באותו ד"ה לפרש תיבת "מתכנת". ואח"כ ממשיך בפירושו של תיבת: "נרפים".

ולמה לא פירש כל מה שיש לו לפרש על תיבת: "מתכנת" בהמשך אחד.

וכן עד"ז בנוגע לתיבת: "נרפים" *

עוד צריך להבין:

שבד"ה כי נרפים אומר רש"י: "(מן) העבודה", ובד"ה נרפים אומר: "המלאכה", וכו'.

הרב וו. ראזענבלום

- תושב השכונה -

בפרשתינו (א ט) הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו.

ממשמעות הכתוב שבני ישראל היו רב ויותר חזקים מהמצרים, ואם כן קשה מדוע אמר פרעה הבה נתחכמה פן ירבה, והלא כבר במצב שהם עכשו יכולים להלחם נגד המצרים, כי הם רב ועצום מהמצרים.

רבינו אברהם בן הרמב"ם ז"ל ואברבנאל והמלבי"ם כולם עומדים על השאלה, ומתמצים שהכתוב מדבר על העתיד שבעוד זמן יהיה רב ועצום ממנו, אבל לכאורה אינו לפי פשוטו של מקרא כי כתוב: כי הנה (עכשו ש) עם ישראל רב ועצום?

מנחם מענדל האנין

-תלמיד במתיבתא-

ועד"ז הקשה התמים אליהו עמדי.

בפירש"י ד"ה כל חיות הנה (א, יט): ...והיכן משולות לחיות גור אריה. זאב יטרף. בכור שורו. אילה שלוחה, וכו', עכ"ל.

צריך עיון למה נקט רש"י כסדר הזה.

והרי לפי סדר של ברכת יעקב היה הסדר באופן אחר, דהיינו:

גור אריה. אילה שלוחה * בכור שורו. זאב יטרף.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

פרק א פסוק יט מעתיק רש"י המילים כל חיות הנה ומפרש בקיאות כמילדות תרגום מילדות חילתא, ורבותינו דרשו הרי הן משולות לחיות השדה שאינן צריכין מילדות, והיכן משולות לחיות גור אריה. זאב יטרף. בכור שורו. אילה שלוחה, ומי שלא כתב בו הרי הכתוב כללן מה אמך לביאה.

וצריך להבין:

(א) למה צריך רש"י להביא כמה ראיות להיכן משולות לחיות השדה.

(ב) למה אינו מביא גם הראיה מדין וכמ"ש (בפרשת ויחי מט יז) יהי דין נחש, וכתוב בפרשת בראשית ארור אתה מכל הבהמה, ומכל חילת השדה.

(ג) למה אין רש"י מביא רק הסוף מה אמך לביאה ודי ככולם.

י.י.ר.

- תלמיד בישיבה -

בנוגע למה ששאל הנ"ל אולי אפשר לתרץ על שאלה הבית שרש"י רק מביא כאלה חיות דוגמא דהפסוק שאינם צריכים לפרש מ"ש " ויאמר ישראל אל יוסף גומר ויאמר לו הנני": "לשון ענוה וזריזות כו" - ואינו מסתמך על מה שפירש בפרשת וחרא באברהם?

פרשתנו פרק ה פסוק ד, מעתיק רש"י, תפריעו את העם ממעשיו - הבדילו ותרחיקו אותם ממלאכתם ששומעין לכם וסבורין לנוח מן המלאכה, וכן (משלי ד) פרעהו אל תעברו בן רחקהו וכן (משלי א) ותפרעו כל עצתי. (שמות לב) כי פרוע הוא נרחק ונתעב עכ"ל.

וצריך להבין מהה צריך רש"י לג ראיות? וכי נמי מביא ג ראיות למה מביאם בסדר הפוך, לכאורה ה"ל להביא 1) מחומש (שמות 2) ממשלי א. 3) ואח"כ ממשלי ד. ומביאם הפוך?

(וגם שהוכחות שוות הם, דבמשלי א ירש - ותבטלו. ובמשלי ד פירש - בטלהו אע"פ דמשמות אה"נ דדוק הוא, שפירש שם - מגולה נתגלה שמצו וכו) *.

יוסף הכהן פרידמן

שמות ג, ד: ולאמר משה משה ולאמר הנני.

בספר השיחות תש"א עמוד 44: הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק מוהר"ש אז ער איז געווען א קינד האט ער געפרעגט בא אביו הוד ר"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח צדק פארוואס אויף "הנני" בא ב\$אברהם (וירא כב, א) זאגט רש"י פירוש ["כך היא ענייתם של חסידים לשון ענוה הוא ולשון זריזות"] און אויף "הנני" פון משה זאגט רש"י ניט קיין פירוש.

האט דער צ"צ איהם געענטפערט משה רבינו איז געווען א משכיל, חכמה, אברהם אבינו איז געווען א עובדש, איז א עובד האט א פירוש, אבער א משכיל האט קיין פירוש ניט. עכ"ל ועיל"ש.

והנה עפ"י פשוטו של מקרא היה אפשר לומר שהבן חמש למקרא כשהוא לומד פרשת שמות הוא זוכר מה שפירש רש"י באברהם שמשמעות המילה "הנני" היא "כך היא ענייתם של חסידים לשון ענוה הוא ולשון זריזות", ועל כן צאין צריך רש"י לפרשו עוד הפעם".

אבל עפ"ז צלה"ב מדוע בפרשת וישב (לז, יג) צריך רש"י

למילדות מלאת נחש הוא בגדר אחר לבאר שהוא כולם ע"י בידיים
ואינו בדבר שיש מילדות כלל. [יש להסתכל באורגינל ולחקן
לפלי"ז!]

אחד מהתמימים.

בפירש"י ד"ה שני אנשים עברים (ב, יג): דתן ואבירם הם
שהותירו מן המן, עכ"ל.

ובפירש"י ד"ה וילגעו (ה, כ): ...ורבותינו דרשו כל
נצים ונצבים דתן ואבירם היו שנאמר בהם יצאו נצבים, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) למה לא אמר רש"י: "ורבותינו דרשו כל נצים ונצבים
דתן אבירם וכו'" בד"ה הראשון. הר"י שם נאמר: "שני עברים
נצים".

והשאלה הוא עוד יותר:

שאיך רש"י מעתיק אפילו, בד"ה זה את תיבת: "נצים".

וכן צריך להבין מה שרש"י אומר: "כל . . ונצבים דתן
ואבירם וכו'" בד"ה השני. שכוונתו לכאורה על מה שנאמר כאן:
"נצבים" שזה קאי על דתן ואבירם.

ולמה אין מעתיק תיבבה זה מן הפסוק.

(ב) למה אמר רש"י בד"ה הראשון: "הם שהותירו מן המן".

מה נוגע זה כאן *.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

פרק ב פסוק ט"ו וישמע פרעה . . ויבקש להרוג את משה
ומפרש רש"י מסרו לקוסטינר להרגו ולא שלטה בו החרב הוא

שאמר ויצילני מחרב פרעה. מדוע צריך בכלל פירוש הרי הכל מובן בפשטות אשר פרעה ביקש דהיינו היה לו רצון להרוג את משה (עקב זה שהרג את המצרי) ולכן ויברח משה כשנודע לו שפרעה רוצה להרגו ובאם הכוונה הוא לפרש פשט הכתוב וילני מחרב פרעה ולכן בכדי שלא יהיה תמיה לבן חמש למקרא איפה היה מצילני מידו של חרב פרעה אז כשילמדו פסוק ויצילני מחרב פרעה אז שיפרש רש"י שזה היה מתו שפרעה ביקש להרוג את משה אבל בינתיים הכל חלק.

וא"כ מה הוצרך רש"י לפרש פירושו ובכאן * .

התמים משה עזאגווי
- תות"ל 770 -

בפירש"י ד"ה על החמור (ד, כ):

חמור המיוחד הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו שנאמר עני ורוכב על החמור. עכ"ל.

לכאורה פירש הפשוט שברש"י כאן הוא שהיה קשה לו למה נאמר: "החמור", ולא "חמור". ועל זה מפרש שהיה חמור מיוחד וכו'.

אבל צריך להבין:

(א) לאחר שרש"י פירש "הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק", הרי מובן כבר למה נאמר: החמור.

ולמה צריך רש"י להוסיף עוד ענין: שעתיד מלך המשיח להגלות עליו * ומהיכן יודע זה מפשטות הכתוב.

(ב) ברש"י בפרשת וישלח ד"ה עד אשר אבא אל אדני שעירה (לג, יד) איתא: ...ואימתי ילך ב ימי המשיח וכו'.

וצריך להבין:

למה בפרשתינו אומר רש"י: מלך המשיח, ובפרשת וישלח:
המשיח *.

ג) אם החמור שבש אברהם לעקידת יצחק היה חמור מיוחד
(חמורו של מלך המשחח).

ךלמה באמת לא נאמר גם שם:

"(ויחבש את) החמור" *.

ס. בפרשתנו, בפרש"י "ויפן כה וכה" (ב, יב): "ראה מה
עשה לו בבית ומה עשה לו בשדה, ולפי פשוטו כמשמעו". עכ"ל.

ואח"כ בפרש"י ד"ה "וירא כי אין איש" " עתיד לצאת
ממנו שיתגיר" עכ"ל.

וצריך להבין:

רש"י משום דברי המדרש עוקר בפש"מ הנ"ל.

ואם כבר נמצא הביאור לזה, עדיין דורש ביאור למה כותב
רש"י "ולפי פשוטו כמשמעו" בסוף דברי רש"י הראשון ואל בסוף
דברו רש"י השני.

שע"פ פשטות הבנת דברו רש"י, מילים הנ"ל שייכים לשני
ד"ה שברש"י שהרי "לפי פשוטו כמשמעו" תיבות הנ"ל שבמקרא הם
בהמשך אחד.

ובפרט לפי דברי המפרשים רא"ם, גור ארי', ומשכיל לדוד,
שמבארים הטעם לפירוש העיקרי של רש"י על "ויפן כה וכה"
דוקא ע"פ המדרש דאם לא כן "ויפן כה וכה" למה לו דהרי כבר
כתוב וירא כי אין איש ולפי פשוטו אורחא דמילתא נקט (לשון
הגו"א).

רואים מדברי פירושים שהיתור שבפסוק הוא בעיקר "ויפן
כה וכה" אבל לא "וירא כי אין איש"

א"כ מה מכריח רש"י בפשוטו של מקרא בו"וירא כי אין
איש" לפרש עיקר הפירוש ע"פ דברי המדרש?

ובשפתי חכמים נדחק בזה.

במשכיל לדוד על פי רש"י בד"ה השני מפרש (בפי' השני)
שבאמת היו שם איז מישראל, דאם לא כן האים נתפרסם הדבר ובגלל
זה מעדיף רש"י לפרש שם ע"פ המדרש,

אבל אם זה מספיק לרש"י "שלא בא אלא לפשוטו של מקרא לעזוב פ"י הפשוט בעיקר הפ"י, ולהעדיף דברי המדרש בפשוטו של מקרא של"ו וירא כי אין איש?"

הרי מוכן לכל ע"פ פשטות שיש ע"י טעות בראי' שלפעמים חושבים שאין אף אחד שראה ולבסוף ווייזט זיך ארויס שהי' או שראה אחרי שימת לב להבין ע"פ הדרך בפ"י רש"י שהורונו כ"ק אדמו"ר שליט"א כמדומה שיש להבין הביאור בזה בפשטות כדלהלן: עיקר הקושי ביתור שבפסוק הוא לא ב' ויפן כה וכה" בגלל שכבר כתוב "וירא כי אין איש" (וכפי שנראה מן דברי

פירושה של הראם וגו"א).

ובגלל זה מוסיף רש"י דוקא "ולפי פשוטו כמשמעו" וכפירוש המפרשים הנ"ל בזה "שאורחא דמילתא נקטשדרך לפנות כה וכה לראוה כי אין איש" (לשון גו"א).

עיקר היתור הוא אדרבה רק בהמילים "וירא כי אין איש" שהרי ע"פ פשטות המשך הכתובים בפסוק יד בהכריח המוכן בזה שנדמה למשה שאין איש, שהרי באמת כן הי' שם איש שנודע אח"כ על ידו.

ובזה הוקשו. איזה צורך יש בחלק ספור זה - ע"פ פשטות - להמשך הכתובים שאח"כ?

הענין של "וירא כי אין איש" אינו משמש שום תועלת בקישור הענינים שבפשטות המשך הכתובים בפשוטם של כתובים אם הי' חסר בפסוק ענין הנ"ל שנדמה למשה שאין איש ע"י וירא כי אין ופסוק יב הי' מתחיל רק "ויך את המצרי ויטמנהו בחול" לא הי' חסר כלו בקישור המשך הספור.

כמוכן אחרי שכבר נאמר בפסוק "וירא כי אין איש" יש מקום ע"פ פש"מ להקדים לפניו המילים ד' ויפן כה וכה ובגלל זה בוחר רש"י לכתוב "ולפי פשוטו כמשמעו" בסוף פ"י רש"י של "ויפן כה וכה" דשם ע"פ פשוטו של מקרא "אורחא דמילתא נקט". וכפי העתק לשון הגו"א הנ"ל.

נמצא מכל הנ"ל ש"וירא כי אין איש" הוא הוא הגורם להעדפת דברי המדרש בפשוטו של מקרא זה וממילא כתוצאה מזה גם ב' ויפן כה וכה מעיין ודוגמא לפ"י רש"י זן.

אנחנו מוצאים בפירוש רש"י בראשית לז, יז פ"י וישב ד"ה "נסעו מזה" וד"ה "נלכה דותינה".

ח ס י ד ו ת

הערות (בדרך אפשר) טכניות לסה"מ מלוקט (תשמ"ז).

(א) בפתח דבר היה צריך להוסיף כמו בהקדמה ללקוטי דיבורים שמאחר והוצאה זו (חוץ מההוספות עמודים תפג-תקל) היא צילום מהקונטרסים שנדפסו בזמנים שונים, לכן מובן שינוי צורת האותיות "אויסליג פון די ווערטער". וכ"ה גם בסה"מ קונטרסים.

(ב) שם הערה 2 יש להוסיף ששיחה זו נדפסה גם בלקו"ש (ח"ה 438-441).

(ג) ב"שער" של הקונטרסים ישנם שנדפס "קובץ שלשלת האור, היכל תשיעי, שער ראשון". וישנם שנשמט, וכצ"ל בכולם, מאחר וכבר נרשם כן בשער הכללי של כל הספר, ואכן כ"ה אלה שנדפסו ב"קונטרס מאמרים" (נדפס בשנת תשל"ז) וכאן צולמו משם, חוץ מד"ה וידבר אלקים תשל"ב.

(ד) בעמוד שטו שער דמאמר פורים קטן תשל"ח נשאר בטעות ציון השנה שנדפס הקונטרס בפעם הא. וצריך לתקן לשנת תשמ"ז.

(ה) עמוד נב הערה שניה "מכאן ואילך (לבד הסיום) - הוא מאמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב", הכוונה לד"ה אתה האמרת תרע"ח.

(ו) עמוד רס הערה *9 נדפס רמ"ג וצ"ל רמה וכמו שצויין בפתח הספר.

(ז) עמוד רפב הערה 2 נדפס באורה וצ"ל בארוכה.

(ח) עמוד חצר נדפס "השיחה נדפסה בלקו"ש ח"כ עמוד 352 וצ"ל: השיחות נדפסו בלקו"ש ח"כ עמוד 352, ועמוד 360 (משום שבקונטרס עשרה בטבת נדפסו שיחת אור לעשרה בטבת ושיחת עשרה בטבת אחר תפלת מנחה, ולאח"ז נדפסו בלקו"ש שם ושם).

(ט) עמוד תפג בשוה"ג "ונדפס גם בסה"מ עטר"ת יש להוסיף שהכוונה להוצאה שניה.

(י) להמכתבים, ולהווספות לד"ה להבין כו תש"ל ולד"ה פדה בשלום תשמ"א, וכן להשיחה - ביאור לד"ה פדה בשלום

תשכ"ו חסר כותרת בהעמודים.

(יא) עמוד פז (ד"ה להבין כו תש"ל) נדפס הוצאה שלישית וצ"ל הוצאה רביעית משום שהוצאה שלישית נדפסה ב"לקט מאמרי תשמ"ו-ז" ש"ל לקראת יום הבהיר ר"ח כסלו והופץ ברחבי תבל.

עמוד תיט (מאמרי ער"ה ור"ה תשמ"ג) כנ"ל.

עמוד תיא (ד"ה אתה אחד תשמ"ב) נדפס הוצאה שניה וצ"ל הוצאה שלישית משום שהוצאה שניה נדפסה בשעתו באה"ק. (כנ"ל)

(יב) עמוד תצב נדפס התחלה וסיום לד"ה פדה בשלום - תרע"ח שנדפס בקונטרס בפ"ע עם הערות ומ"מ מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ואח"כ בהמשך בששה"ק תער"ב בלי ההערות ומ"מ, ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות אז בשנת תשל"ז וחבל שלא נעתקו כאן ההערות ומ"מ הנ"ל.

(יג) עמוד מז הערה 42 נדפס עמוד 6 וצ"ל עמוד מד.

עמוד רפד הערה 39 נדפס לעיל וצ"ל לקו"ש שם.

עמוד רפו הערות 58-59-60 נדפס לעיל וצ"ל לקו"ש שם.

עמוד שסז הערה 51 נדפס לקו"ש ח"כ עמוד 279 וצ"ל לעיל עמוד רעו.

עמוד תיג הערה 9 ד"ה אתה אחד תשל"ב יש לציין שנדפס לקמן עמוד תקד-ה.

עמוד תעה הערה 7 "בקונטרס ר"ה תשמ"ז" צ"ל לעיל עמוד תכא.

ע"כ ההערות טכניות, בתקוה שמתוקן בהוצאה שניה עכ"פ.

הת יוסף אביבי

-כפר חב"ד-

בקונטרס חנוכה תשמ"ז, במאמר השני (ד"ה מצותה) בתחלתו: "דנרות המקדש הדליקו מפלג המנחה, שהוא הרבה (שעה ורביע) קודם שקיעת החמה". ועל התיבות "שעה ורביע" נסמן בהערה 3: ראה ד"ה ת"ר נ"ח . . (דלעיל) הערה 12.

ולפענ"ד יש כאן טה"ד וציון ההערה צ"ל לא על התיבות "שעה ורביע" שבתוך המוסגר אלא על התיבות "מפלג המנחה" שלפנ"ז, כי: א) בהערה 12 שם לא מבואר ש"פלג המנחה" הוא "שעה ורביע". ב) לזה אי"צ מראה מקום בכלל כי פשוט הוא לכל בר בי רב דחד ימא שפלג המנחה הוא שעה ורביע קודם השקיעה - והמ"מ הוא רק ע"ז שהדלקת הנרות היא מפלג המנחה.

ובאתי רק להעיר.

אחד מתושבי השכונה

ש ו נ ו ת

בשיחת י"ב טבת ש.ז. אחרי מעריב דיבר כ"ק אד"ש שצריך כ"א להבחן אצל הרב שלו ג פעמים עד י שבת.

בתחילת הלימוד של פרק אחד ליום, כ"ז ניסן תשד"מ, באמצע ספר משנה תורה, ויו"ד שבת של שנה זו. כשכ"ק אד"ש התחיל במבצע לימוד הרמב"ם הדגיש שזה ענין של אחדות ישראל, אם כל ענין לימוד הרמב"ם הוא ענין של אחדות ישראל, הרי ביו"ד שבת ש.ז. כשאותם הלומדים פ"א ליום ואותם הלומדים גימ"ל פרקים ביום, מסיימים לימודם באותו היום, הרי זה אחדות ישראל באחדות ישראל גופא. עפכ"ז מובן היטב, לכאורה, הדיוק להבחן בלימוד התורה וכו גימ"ל פעמים כום ואותם הלומדים גימ"ל פרקים ביום אותו הפרק. בתחילת הלימוד של פרק אחד ליום, כ"ז ניסן תשד"מ, באמצע ספר משנה תורה, ויו"ד שבת של שנה זו. כשכ"ק אד"ש התחיל במבצע לימוד הרמב"ם הדגיש שזה ענין של אחדות ישראל, אם כל ענין לימוד הרמב"ם הוא ענין של אחדות ישראל, הרי ביו"ד שבת ש.ז. כשאותם הלומדים פ"א ליום ואותם

הלומדים גימ"ל פרקים ביום, מסיימים לימודם באותו היום, הרי זה אחדות ישראל באחדות ישראל גופא. עפ"ז מובן היטב, לכאורה, הדיוק להבחין בלימוד התורה וכו' גימ"ל פעמים כהכנה ליו"ד שבט של שנה זו.

הרב יוסף קאלאדני
- תושב השכונה -

בספר צורת הבית עמוד מ כותב גיסי הרה"ת ר יהודה קעלער שלשיטת הרמב"ם היה בית המוקד כולו מחוץ לחומת העזרה, ומ"מ היה חלקו קודש וחציו חול כיון שהיו באמצע פספסין, שהיא מחיצה המבדלת בין הקודש ובין החול, "וא"ת היאך היו עוברים מצד הקדש לצד החול, דאם היה פתח במחיצה זו אזי הדרא קושיא לדוכתי, אמנם הרי בבית המוקד עסקינן כאן שהיה מוקף רובדין של אבן, וא"כ י"ל שהיו רובדין כעין מעלות מזה ומזה בצדי הלשכות הדרומיות למעלה מהמחיצה הזאת".

בנושא הראשון והשני, אם היה בית המוקד כולו מחץ לחומת העזרה ואם היה פתח במחיצה זו, כתבנו שנינו לעיל בגליון השלש מאות ועוד. והפעם אכתוב בדבר הרובדין של אבן, שגם בזה אין פירושו נראה לי.

מתוך דבריו נראה שמפרש שהרובדין היו בצורת מדרגות רחבות שעליהן היו ישנים זקני בית אב כמבואר במשנה ריש תמיד. ולפי"ז יוקשה:

(א) לאיזה צורך נעשו רובדין אלו, הרי לא מרויחים בזה שום דבר. אותו מספר האנשים שהיה יכול לישון על הארץ הישרה יכול לישון גם עכשיו על גבי הרובדין, רק שעתה הוא צריך לעלות במדרגות למקום שיושן עליו.

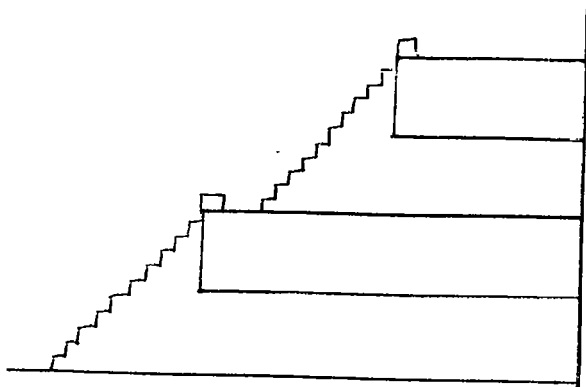
(ב) בגמרא תמיד כו, ב אמרינן: רובדין מאי ניהו, גזרתא דבאצטבתא דסלקי בהו לאצטבתא. ומי הוה מילגלי אבנים והכתוב והביח בהבנותו אבן שלמה וגו' אמר אביל דמתקנל ומילתי מעיקרא אבני זותרתא ואבני רברבתא, כדכתוב אבני עשר אמות ואבני שמונה אמות, ע"כ. לפי הנ"ל אינן מובנות הקושיא והתירוץ:

קל להבין ומובן בפשיטות שכשעושים מדרגות לא מסתתים אותם אחרי שקובעים אותן אלא בונים אותן מאבנים מוכנות. גם אין שום צורך לבנותן מאבנים גדולות בנות שמונה ועשר אמות

אלא באבנים רגילות שקובעים אחת ע"ג חברתה. וא"כ מהי הקושיא ומהו התירוץ?

אך האמת יורה דרכו שהכוונה היא לרובדין הבולטין מהכותל ועליהן ישנים בכמה קומות זה ע"ג זה. וכן מורה לשון פירוש רבינו גרשום בתמיד שם "שזו נכנסת וזו יוצאת" . . ועשו זאת כדי שיהיה מקום להרבה כהנים לישון בבית המוקד,

והקומה העליונה בולטת תמיד פחות מהתחתונה, כדי שיהיה אפשר לעשות מדרגות מהתחתונה לעליונה, כבציור המצו"ב:

וע"ז שואלת הגמרא אם היו מסתתין כוכין אלו בכותל לאחר שהכותל עמד על מקומו ומתרץ אביל שהרובדין האלו היו אבנים בנות שמונה ועשר אמות, ולכן היו בולטות מהכותל, היינו שהרובד העליון היה בן שמונה אמות והתחתון בן עשר אמות.

ולפי כל הנ"ל אין שום אפשרות להשתמש ברובדין אלו כדי לעבור על גבי המחיצה המפסקת בין הקודש ובין החול. ואם רוצה לומר שהיו אצל הרובדין שני זוגות מדרגות, אחת לדרום הפספסין ואחת לצפון הפספסין - אין בזה שום צורך לרובדין וא"כ לא היה לו להזכיר הרובדין אלא לומר שהמחיצה הבדילה והיו עוברים מצפון לדרום ע"י מדרגות מיוחדות שעולות מצפון ומדרום. ומובן הדוחק שבכל זאת.

ובר מכל דין הרי הרובדין לא היו אלא בצד צפון של הפספסין ולא בצד דרום, שהרי לא נעשו אלא לשינה ואין ישנים אלא בחול ולא בקודש, וא"כ מה יועילו רובדין אלו כדי לעבור על ידם מצפון לדרום.

הרב שלום דובער לוין
- תושב השכונה -

ל ז כ ו ת

הילדה **רבקה שתחי'**
לאורך ימים ושנים טובות
נולדה ביום י"ט טבת תשמ"ז

נדפס ע"י הורי'
הרה"ת ר' **ישראל הכהן זוג'** מרת **שפרה אביבה שיחיו**

ד ע ר ע ן

זקני'

מרת **קעניא תחי' דערען**

הרה"ח הרה"ת ר' **יצחק זלמן זוג'** מרת **ריסיא שיחיו**

פוזנער

הרה"ח הרה"ת ר' **שלום זוג'** הרבנית **חי' שיחיו**

פוזנער

הרבנית **חי' פריידא שתחי' קאנארנאונסקי**